

Pārresoru koordinācijas
centrs

Starpnozaru darba pilnveide bērnu ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem atbalstam

Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai
2018.gada 24.oktobris

Pārresoru koordinācijas
centrs

IETVARS

Vienots redzējums **starpnozaru sadarbībai**,
nodrošinot **savlaicīgāku un labāku
palīdzības sniegšanu** bērniem ar
psihiskiem, attīstības un uzvedības
traucējumiem, antisociālu uzvedību un
vardarbības risku

Pārresoru koordinācijas
centrs

MĒRĶAUDITORIJA

STATISTIKA

PĒTĪJUMI
LATVIJĀ

EPIDEMIOLO-
ĢISKIE
PĒTĪJUMI
EIROPĀ

- **Topošie vecāki, ģimenes, bērni, pedagogi, speciālisti**
- ~ 359 tūkst bērnu, no kuriem:
- Psihiatra uzskaitē esošie nepilngadīgie – 10 697
- Unikālo nepilngadīgo skaits, kuri apmeklējuši psihiatru pēdējā gada laikā – 9 000
- Bērni, kuri ilgstoši kavē skolu – 1 600
- Reģistrēto pacientu ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem īpatsvars – 5,1%
- Jauniešu īpatsvars ar simptomiem un sūdzībām par depresiju – 4%
- Pusaudži ar datoratkarības veidošanās risku – 30% (Holšteina tests)
- Jauniešu īpatsvars ar iespējamu alkohola atkarību – 6% (CIDI tests)
- **16-18% bērnu līdz 6 g.v. novēroti psihiskās veselības traucējumi**

Pārresoru koordinācijas
centrs

RISINĀJUMU VIRZIENI

Visaptverošs, integrēts, uz indivīda vajadzībām orientēts **diagnostikas, ārstniecības un profilakses aktivitāšu kopums bērnu attīstības, uzvedības un psihisko traucējumu veidošanās risku mazināšanai**, tādējādi radot priekšnoteikumus personas veselīgai attīstībai un veiksmīgai pašrealizācijai mūža garumā

Speciālās izglītības iestādes

IZGLĪTĪBA

Pedagoģiski psiholoģiskais
atbalsta dienests
NPAIS

SADARBĪBA

VESELĪBA

LABKLĀJĪBA

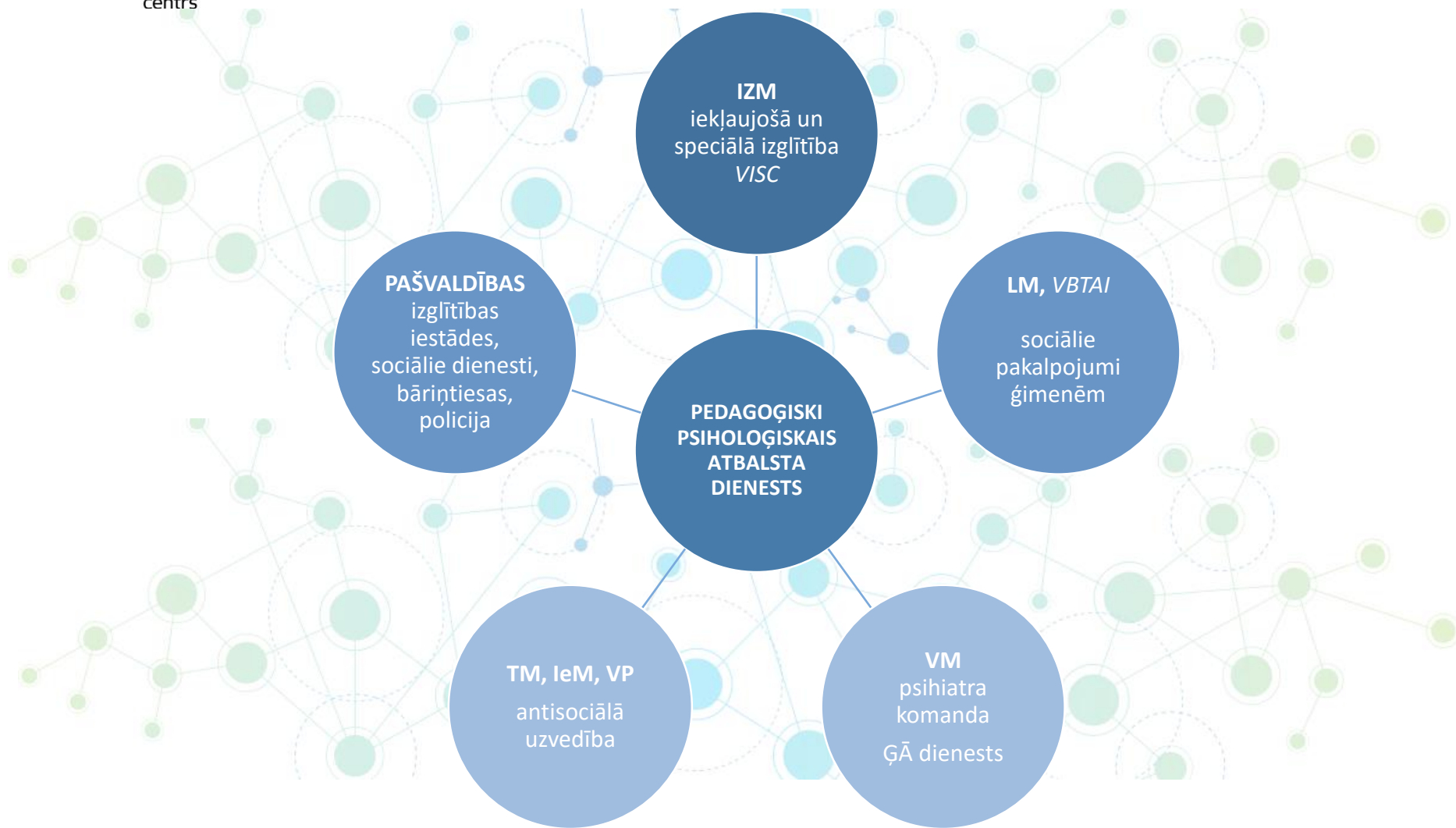
Uzlabojumi ĢĀ praksēs
Ambulatorā psihiatra
komanda

Ilgstošā sociālā rehabilitācija

Pärresoru koordinācijas
centrs

PEDAGOĢISKI PSIHOLOĢISKAIS ATBALSTA DIENESTS

Pārresoru koordinācijas
centrs

PEDAGOĢISKI PSIHOLOĢISKAIS ATBALSTA DIENESTS

Vienota valsts pārvaldes iestāde izglītības, sociālās un tieslietu politikas jomās

- līdz **10 centriem** valstī – Rīgā un reģionos
- Katrā centrā **15-17 speciālisti**
  - **izglītības** jomas uzdevumiem: trīs izglītības psihologi, speciālais pedagogs, logopēds
  - **sociālās** jomas uzdevumiem: klīniskais psihologs, speciālais pedagogs, atkarību speciālists, mākslas terapeits
  - **resocializācijas** uzdevumiem: jurists, psihologs, sociālais pedagogs
  - **administratīvā** vadība: vadītājs un sekretārs
  - speciālistu komandas **mobilitāte**

Pedagoģiski medicīnisko komisiju tīkla reforma, likvidējot komisijas pašvaldībās un paplašinot valsts komisijas darbu Dienestā

Pārresoru koordinācijas
centrs

PEDAGOĢISKI PSIHOLOĢISKAIS ATBALSTA DIENESTS

UZDEVUMI

IZGLĪTĪBAS JOMA

pedagoģiski medicīnisko **komisiju** darba nodrošināšana
asistentu bērniem un izglītības **psihologu** darba
koordinēšana

bērnu ar īpašām vajadzībās izglītības ieguves procesa
uzraudzība

konsultatīvais atbalsts izglītības iestādēm darbā ar
bērniem ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem
(praktiskas apmācības, supervīzijas)

intervences bērniem ar uzvedības traucējumiem PII

konsultatīvais atbalsts vecākiem

profesionālas konsultācijas un atbalsts speciālistiem

Pārresoru koordinācijas
centrs

PEDAGOĢISKI PSIHOLOĢISKAIS ATBALSTA DIENESTS

UZDEVUMI

SOCIĀLĀ JOMA

agrīnas intervences bērniem 1,5 g.v. ar psihomotoriem vai psihosociāliem traucējumiem

atbalsta grupas ģimenēm, kurās aug bērni ar uzvedības vai psihiskās veselības traucējumiem

individuāla **psihosociāla konsultēšana**

vecāku prasmju pilnveide ģimenēm, kurās aug bērni ar uzvedības vai psihiskās veselības traucējumiem

intervences jauniešiem ar atkarību veidošanās risku

Sociālie pakalpojumi, ņemot vērā VBTAI aprobēto pieredzi ESF projektā bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē

Pārresoru koordinācijas
centrs

PEDAGOĢISKI PSIHOLOĢISKAIS ATBALSTA DIENESTS

UZDEVUMI

RESOCIALIZĀCIJA

samierināšanās procesa ieviešana starp nodarījumā iesaistītajām pusēm

sociālo prasmju attīstīšana nepilngadīgiem likumpārkāpējiem

līdzgaitnieka piesaiste

metodiskais atbalsts pašvaldībām un VP sociālās korekcijas programmu izstrādē un nepilngadīgo iesaistei sabiedriskās aktivitātēs

Pieejas maiņa, **kā valsts reaģē uz bērna veiktu likumpārkāpumu** – no tradicionālās sodīšanas sistēmas uz resocializāciju jeb rīcības ceļoņu izpēti un uzvedības korekciju

Pärresoru koordinācijas
centrs

PEDAGOGISKI PSIHOLOĢISKAIS ATBALSTA DIENESTS

JAUNI PAKALPOJUMI

Bērniem un
jauniešiem

- Agrīnas intervences bērniem ar psihomotoriem vai psihosociāliem traucējumiem 1,5g.v. un 3g.v.
- Asistents bērniem no 1,5 g.v. bez sasaistes ar invaliditātes statusu. Uzdevums: bērna uzvedības korekcija
- Izglītības psihologa pieejamība pirmskolas vecuma bērniem
- Multimodālas programmas bērniem ar uzvedības traucējumiem (STOP 4-7)
- Sociālo prasmju pilnveide jauniešiem ar antisociālas uzvedības veidošanās risku

Izglītības
iestādēm

- Supervīzijas un atbalsta grupas pedagogiem
- Praktiski treniņi pedagogiem

Vecākiem

- Atbalsta grupas vecākiem
- Vecāku prasmju pilnveide

Pārresoru koordinācijas
centrs

VESELĪBAS PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA UN KVALITĀTE

ĢIMENES ĀRSTA KOMANDAS LOMAS STIPRINĀŠANA

Attīstības novērtēšana ĢĀ praksēs visiem bērniem 1,5 g.v. un atkārtoti 2,5-3 g.v.

- **Klīnisko vadlīniju** bērnu agrīnai funkcionēšanas novērtēšanai aktualizēšana un papildināšana

Patronāža bērniem, vienlaikus veicot vecāku psiholoģiskā stāvokļa un vides apstākļu novērtējumu

- **Metodikas izstrāde**, kā un kādos gadījumos ĢĀ sniedz informāciju sociālam dienestam
- Māsu pakāpeniska iesaiste darbā ar jaunajiem vecākiem un vecāku prasmju uzlabošanā

Profesionālās apmācības ĢĀ komandai psihiskās veselības jautājumos

Pārresoru koordinācijas
centrs

VESELĪBAS PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA UN KVALITĀTE

PSIHIATRA KOMANDAS STIPRINĀŠANA

- Ambulatoro **psihiatrijas centru** attīstība ar multiprofesionālas komandas iesaisti
- **Ambulatoro nemedikamentozo terapiju pieejamība** pacientiem ar psihiskās veselības traucējumiem un atkarību veidošanās risku, psihiatra komandā piesaistot klīnisko psihologu, garīgās veselības aprūpes māsu un funkcionālo speciālistu
- Psiholoģiskais atbalsts **perinatālās aprūpes** centros
- Informatīvi izglītojošas **sabiedrības kampaņas** mazinot psihisko traucējumu stigmatu un skaidrojot procesu atkarības veidošanos un ietekmi
- **Studiju ilguma** bērnu psihiatra specialitātes iegūšanai pārskatīšana, definējot bērnu psihiatriju kā pamatspecialitāti
- Multiprofesionālas komandas **finansējuma kārtības un apmēra** pārskatīšana

Pārresoru koordinācijas
centrs

SPECIĀLĀ IZGLĪTĪBA

SPECIĀLO IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU NODOŠANA VALSTIJ

Kvalitatīvāka izglītība un veselības stāvoklim atbilstoša izglītība vienuviet

Iekļaujoša izglītība

Skolu tīklu reforma

Uzdevumi:

- Pārskatīt un uzlabot **atbalsta aktivitāšu** klāstu un saturu;
- Uzlabot **uzraudzību** pār speciālo izglītības iestāžu izglītības procesu un atbalsta aktivitāšu nodrošinājumu;
- Uzlabot **finanšu ieguldījumu** uzraudzību;
- Sakārtot speciālo izglītības **iestāžu tīklu**.

Pārresoru koordinācijas
centrs

SOCIĀLIE PAKALPOJUMI

SOCIĀLO DIENESTU STIPRINĀŠANA

- **Ģimenes asistents** vecāku prasmju pilnveidei
- Sociālo darbinieku **apmācības**

SOCIĀLĀ REHABILITĀCIJA JAUNIEŠIEM AR ATKARĪBU VEIDOŠANĀS RISKU

Mērķis: uzvedības korekcija t.s. ielu bērniem

- Intensīvs sociālās **rehabilitācijas kurss** (stacionārā)
- Motivējoša ambulatora **psihosociāla programma**
- Ilgstošas **psihoterapeitiskās motivācijas programmas** atjaunošana

Pārresoru koordinācijas
centrs

INFORMĀCIJAS APMAIŅA UN SADARBĪBA

NEPILNGADĪGO PERSONU ATBALSTA INFORMĀCIJAS SISTĒMA, E-VESELĪBA, VIIS

Platforma informācijas apmaiņai starp speciālistiem

- Atbalsta personāls izglītības iestādē
- Pedagoģiski psiholoģiskā atbalsta dienesta speciālisti
- Sociālais dienests
- VBTAI
- Ģimenes ārsts
- Psihiatrs/klīniskais psihologs
- Bāriņtiesa
- Policija

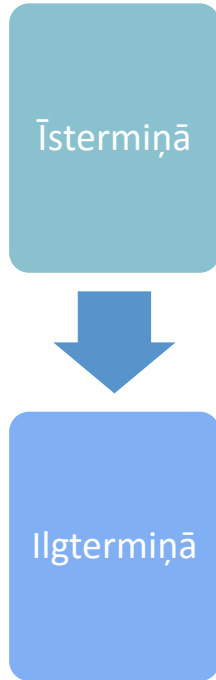
Informācijas apjoms – fiksēts **fakts** par veiktajām psihologa izpētēm, sniegtām speciālistu konsultācijām, intervencēm, **aprakstoša informācija**, kas var noderēt citiem speciālistiem turpmākam darbam ar nepilngadīgo

Diagnozes netiek norādītas!

Pārresoru koordinācijas
centrs

SAGAI DĀMĀ IETEKME

- Mazinās nepilngadīgo skaits ar mācīšanās traucējumiem
- Uzlabojas bērnu sasniegumi skolā
- Uzlabojas bērnu fiziskā veselība un dzīves kvalitāte
- Mazinās sociālā atstumtība
- Novērsti vardarbības riski

- Mazinās jauniešu skaits ar antisociālu uzvedību
- Mazinās iedzīvotāju skaits ar psihiskām saslimšanām
- Mazinās slogs un izdevumi veselības aprūpes sektorā
- Mazinās priekšlaicīgas invaliditātes un darbspēju zaudējuma riski
- Mazinās slogs un izdevumi sociālā jomā
- Stiprinās cilvēka drošumspēja un individuālie resursi

Uzlabojas priekšnoteikumi
ekonomikas attīstībai un konkurētspējai

Pārresoru koordinācijas
centrs

APRĒĶINĀTĀ FISKĀLĀ IETEKME

6,87 mlj	psihologa pieejamība PII
6,62 mlj	psihiatra komandas stiprināšana
2,87 mlj	Dienesta pārklājums
2,16 mlj	asistents bērniem
0,85 mlj	agrīnas intervences bērniem ar psihomotoriem vai psihosociāliem traucējumiem
0,59 mlj	multimodālas programmas bērniem ar uzvedības traucējumiem
2,7 mlj	sociālo prasmju attīstīšana jauniešiem ar antisociālu uzvedību
0,5 mlj	sociālie pakalpojumi bērniem ar smagiem traucējumiem
0,08 mlj	supervīzijas un atbalsta grupas pedagogiem
0,2 mlj	sociālā rehabilitācija jauniešiem ar atkarībām
0,09 mlj	ģimenes asistents
0,6 mlj	ietekmes uzraudzība un pakalpojumu satura attīstība

KOPĀ 25,05 mlj EUR

Pārresoru koordinācijas
centrs

PRIEKŠLIKUMU APROBĀCIJA

- ✓ 20. jūnijs - **Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu apvienības** reģionālais seminārs
- ✓ 9. jūlijs - **Latvijas Ārstu un zobārstu apvienības** rīkota diskusija
- ✓ Jūlijs – ministriju un PKC divpusējās sarunas
- ✓ 31. augusts - **publiskā sektora** institūciju sanāksme
- ✓ 4. septembris - **Latvijas Pašvaldību savienības** valdes sēde
- ✓ 20. septembris - sanāksme ar **ģimenes ārstu** profesionālām organizācijām
- ✓ 25. septembris - **Reģionālo attīstības centru apvienības** valdes sēde
- ✓ Augusts, septembris – neformālās darba grupas

Pārresoru koordinācijas
centrs

TURPMĀKĀ RĪCĪBA

*Mūsu nelaime ir tā, ka mēs nekad
īsti nezinām, kur mūsu nevarēšana
beidzas un mūsu negribēšana
iesākas.*

/Rūdolfs Blaumanis/

Pārresoru koordinācijas
centrs

Darīsim kopā un atbalstīsim viens otru!

60 pasākumi

TM, IeM un PKC - pa vienam

IZM - 5,

LM - 6

VM - 21

Dienestam - 25

Pārresoru koordinācijas
centrs

Ar atbildību par Latvijas nākotni!

www.pkc.gov.lv

@NAP2020